

KONST SOM RESURS

NÄTVERK FÖR NÄRINGSLIVSUTVECKLING

MÅL 1 SÖDRA SKOGLÄNSREGIONEN

040901 – 070631

Slutrapport

070629

1. Sammanfattning

Projektet "Konst som Resurs" är nu avslutat. Syftet med projektet har varit att utveckla mötesplatser mellan konstnärer och företag med konst och kultur som medel för gemensam utveckling. Projektet har haft ambitionen att skapa en plattform där det traditionella näringslivet möter kulturföretagen (konstnärer). Projektets viktigaste målsättning har varit att stimulera entreprenörskap inom konstområdet. Utveckla nätverkssamarbete mellan konstnärer och företag.

Målgruppen för projektet har varit konstnärer och företag i länet. Projektet har arbetat med de c:a 40 yrkesverksamma konstnärerna i länet och haft kontakter med ett 60-tal företag.

Projektets största aktivitet har varit att genomföra åtta pilotprojekt tillsammans med företag.. Varje företag planerar ett projekt tillsammans med konstnär utifrån idé och behov för att efterlikna en normal upphandling. De pilotprojekt som genomförts är med företagen Krambo AB, Norrskog, Mondi Packaging AB, Västernorrlands Trafik AB, Övikshem, HEMAB och Norrlandspojkarna AB. Konstnärerna har varit: Christer Carlstedt, Birgitta Nenzén, Åsa Bergdahl, Jan K Persson, Örjan Östlund, Jonna Grimstoft, Eva-Leena Skarin och Andreas Brännlund. Övriga aktiviteter i projektet är utveckling av internetsida, marknadsföra pilotprojekten och aktiviteter för utveckling av nätverk i samverkan med aktörer i området.

Projektet har haft som målsättning att skapa 2 nya arbetstillfällen och 2 bevarade arbetstillfällen.

Inom konstområdet arbetar personer som entreprenörer/freelance. Därför är det inte helt enkelt att mäta dessa effekter tydligt. Flera av projekten har genererat både kunskaper och nya uppdrag i anslutning till och efter projekten. Bedömningen är att projektet uppfyllt målen med arbetstillfällen. Projektet utlovade 1 nytt företag men detta har inte kunnat uppnås under projektiden.

Projektet har resulterat i ökad förståelse hos företag i regionen för hur konst/kultur kan användas för ömsesidig utveckling men det finns svårigheter att övertyga krassa företagare om samarbete med en konstnär. Där projektet varit mest framgångsrikt har kontakter funnits under flera år. Det kräver kontinuitet för att nå fram med kunskap och insikt om konstens potential. Projektet har skapat en stark grund för fortsatt arbete där den direkta framgången kommer att visa sig när arbetet går vidare inom ramen för konstkonsulentens arbete.

2. Bakgrund

Bildkonstens ställning i det Västernorrländska kulturlivet behöver profileras och förstärkas i samhällsstrukturen och konstens intressen måste föras fram. Det var en av de målsättningar som det nu avslutade projektet *"Konst i Västernorrland"* hade. Under två års tid (2001-2003) har ett länsövergripande konstprojekt,

"Konst i Västernorrland", genomförts, finansierat av strukturfondsmedel Mål 1 Södra skogslänsregionen, Länsstyrelsen och Landstinget i Västernorrland som varit projektansvarig med konstkonsulenten som projektledare. Projektet har arbetat med förutsättningar för konst i Västernorrland och aktiviteter inom konstområdet. Som ett resultat av projektet har flera samarbetsformer inom konstområdet utvecklats. En konsttidning med namnet VOLYM har etablerat sig i länet. Den speglar konstlivet i regionen och har förutsättningar att bli ett viktigt forum för konsten.

För att skapa förutsättningar för konstnärer att arbeta med digitala medier och att nyttja de resurser som finns har ett nätverk för digitala medier byggts upp som kontaktyta mellan befintliga institutioner/företag. Ett delprojekt med namnet *"Konstnär-Näringsliv"* har genomförts med målsättning att skapa samverkan mellan konstnärer och företag i regionen. Ett samarbete har inletts med länsstyrelsen under arbetsnamnet *"Konst i Världsarvet"* där konstprodukter och konstnärlig medverkan har genomförts och planeras.

Ett regionalt handlingsprogram för konstområdet har tagits fram som pekar ut utvecklingsområden och strategier för ökad satsning inom konstområdet. Detta är några exempel på de viktigaste aktiviteterna som genomförts i det tidigare projektet.

3 Projektbeskrivning och uppfyllelse av syfte, mål och målgrupp

3.1 Syfte

Projektet *Konst som resurs* har syftat till att utveckla en mötesplats i regionen mellan mikro, små och medelstora företag. Öka tillväxten och stärka utvecklingskraften i samarbete med företagare som vill använda kulturen som ett medel för gemensam utveckling.

Skapa nya samarbetsformer samt öka intresset för att konst/kultur skall bli en del av företagets profil. Projektet vill skapa en plattform där det traditionella näringslivet möter kulturföretagen (konstnärer)

3.2 Mål

Projektets mål har varit att skapa nätverk för gemensam näringslivsutveckling där det traditionella näringslivet möter konstföretagaren. En plattform som efter projekttiden kan tillvarata, utveckla och marknadsföra den konstnärliga kompetensen i Västernorrland.

Ett gott kulturellt klimat är en nödvändighet för den regionala utvecklingen. Näringslivets samverkan med konstområdet är därför viktigt för länets hela utveckling. Regionalt sägs i tillväxtprogrammet (RTP) att *"En stark kulturell infrastruktur med utvecklat samarbete mellan länets producenter, konstnärer, marknadsförare är en viktig resurs för länets attraktivitet"* och

"Kultur som tillväxtmotor – Företags användning av kultur, kulturmiljöer och kulturarv direkt eller indirekt i affärsutveckling" Där skrivs också att vi ska *"Skapa mötesplatser mellan kulturutövare och näringsliv för att tydliggöra var kultur och företag kan mötas för ömsesidig nytta"*.

Målsättningen med projektet har varit att stimulera entreprenörskap inom konstområdet och utveckla konstnärerna som företagare. Detta genom att visa på möjligheter för gemensam utveckling med de pilotprojekt som genomförts. Att utveckla nätverkssamarbete för förbättrad samverkan mellan konstnärer som företagare och näringslivet i länet för ömsesidigt idéutbyte. Där bör kommunernas näringslivskontor vara en naturlig mötesplats mellan kulturföretagen och det traditionella näringslivet.

3.2.1 Att synliggöra och använda konsten/kulturen som en resurs för företagens utveckling. Med de konstprojekten på företag som genomförts skapas goda exempel och arbetssätt för framtida samarbetsformer. Detta har spridits till övriga näringslivet genom uppsökande arbete, trycksaker, webbsida och marknadsföring av projektet med kortfilmer i TV 4.

Projektet har genomfört de aktiviteter som har varit planerade. Åtta konstnärer har gjort projekt tillsammans med åtta företag. Vad som tillkommit utanför målen är att en konstnär utvecklat en ny nisch i sitt företagande med att etablera sig som reklamfilmsproducent. Sedan har projektet arbetat med att söka upp företag som är i färd med att bygga ut sin verksamhet med hjälp av databasen "gula kort" där alla bygglovsärenden finns registrerade. Bedömningen är att projektet uppfyllt målsättningen.

3.2.2 Att tillvarata, utveckla och marknadsföra den konstnärliga kompetensen och därigenom profilera länet nationellt. Med de goda exempel på företagsutveckling som projektet skapar och de arbetsformer som utvecklas i samarbete mellan AMS, näringslivskontor, företag och konstnärer kommer dessa arbetsformer att visa på en framkomlig väg för konstnären som företagare. Denna målsättning är uppfylld på det planet att projektet skapat en Internetsida där pilotprojekten visas som goda exempel på arbetsformer som konstnärer kan utföra tillsammans med företag. Det som inte uppfyllts är att på ett kraftfullare sätt involvera kommunernas näringslivskontor i arbetet. Profileringen av projektet och dess arbetsform har rönt ett nationellt intresse där forskare från Stockholms Universitet ser arbetet i ett nationellt perspektiv.

Projektet har uppfyllt målsättningen förutom näringslivskontorens engagemang.

3.2.3 Att undersöka förutsättningarna för etablering av ett förlag för produktion av konstprodukter, böcker och trycksaker. I dagsläget finns ingen etablerad förlagsverksamhet i länet för att producera denna form av produkter. Projektet har genomfört undersökningar och förfrågningar men inte lyckats intressera någon företagare att etablera sig inom detta område. Projektet har uppfyllt målsättningen med att undersöka förutsättningarna för ett förlag.

3.3 Målgrupp

Projektets målgrupp har varit konstnärer och traditionella företag i regionen som vill arbeta med tjänster och produkter inom fältet konst/kultur

3.4 Verksamhetsbeskrivningen

Projektets verksamhet har varit inriktad på några olika grenar där den största aktiviteten har varit

att genomföra **åtta pilotprojekt** på lika många företag.

Den andra delen har varit att skapa ett **nätverk och en portal på Internet** som samlar och marknadsför goda exempel på arbetsformer för framtiden. En **mötesplats** för företagare som vill arbeta med konsten som en resurs i samhället. Ett tredje ben som projektet haft har varit att **uppmärksamma entreprenörskap inom konstområdet** och undersöka

förutsättningarna för ett förslag att stödja konstnärernas företagande.

3.4.1 Pilotprojekt på företag.

Projektets största aktivitet har varit att genomföra åtta pilotprojekt tillsammans med företag. Att sälja in och förmå traditionella företag att se vad en konstnär kan göra på deras företag är inte alltid så enkelt. Förutsättningarna för delprojekten har varit att de företag som gått med satsar 25 000 kr och värdet av eget arbete för 15000 kr. Företaget får då ett delprojekt till ett värde av 100 000kr. Varje företag planerar ett projekt tillsammans med konstnär utifrån idé och behov för att efterlikna en normal upphandling och företaget får arbete utfört till ett värde av tre månaders arbete.

De pilotprojekt som genomförts är tillsammans med företagen Krambo AB, Norrskog, Mondi Packaging AB, Västernorrlands Trafik AB, Övikshem, HEMAB och Norrlandspojkarna AB. Konstnärerna har varit: Christer Carlstedt, Birgitta Nenzén, Åsa Bergdahl, Jan K Persson, Örjan Östlund, Jonna Grimstoft, Eva-Leena Skarin och Andreas Brännlund.

Krambo AB har anlitat Birgitta Nenzén för att ge förslag på hur Kramfors centrum skulle kunna utsmyckas och göras mera attraktivt. Projektet genomfördes under våren 2006 i samarbete med företaget och presenterades för Kramfors invånare. Ett idématerial med bilder sammanställdes och finns nu hos företaget. Efter projektiden har flera olika delar inom Kramfors kommun tagit del av idébanken dessa har inspirerats och gjort att Birgitta fått fortsatta uppdrag av Krambo AB med att bl.a med färgsättning av hyreshus vid renovering. Birgittas arbete har resulterat till flera uppdrag där företaget ser värdet av det konstnärliga arbetet framåt.

Norrskog har tillsammans med Åsa Bergdahl genomfört ett projekt där konstnären intervjuat skogsägare om deras förhållande till att äga skog. Resultatet av projektet blev en bok som trycktes i 5000 ex och delades ut till Norrskogs medlemmar.

Övikshem har genomfört två projekt på två olika bostadsområden. Först gjorde **Örjan Östlund** målningar till trapphus i bostadshus i Köpmanholmen.

Jonna Grimstoft har utsmyckat ett hyreshus i Bjästa både extreört och i trapphus. Övikshem

har sedan gått vidare och arbetat med tre andra konstnärer utanför projektet.

Västernorrlands Trafik AB har tagit **Jan K Persson** till hjälp för att utforma tidtabell och en internet- sida på DinTur "om att åka buss till konsten" i landskapet.

Mondi Packaging AB har gett ett uppdrag åt **Christer Carlstedt** att utforma en foalje till fabriken i Dynäs utanför Kramfors.

HEMAB i Härnösand har arbetat med **Eva-Leena Skarin** i vattenverket. Eva-Leena har arbetat med bilder av vatten och porlande vatten.

Norrlandspojkarna AB har tillsammans med **Andreas Brännlund**. Norrlandspojkarna är ett fastighetsbolag som specialiserat sig på att recykla större byggnader. I det här projektet har Andreas fått i uppdrag att som konstnär göra en idéskiss på ett nytt bostadsområde vid Norra Kajen i Sundsvall. Projektet har genererat fortsatt uppdrag åt Andreas Brännlund som under ett par år framåt kommer att arbeta med projektet Norra Kajen.

Det var det sista i raden pilotprojekt som genomförts från december 2004 till nu i mars 2007.

Konstnärerna har utfört sina uppdrag som anställda av Örnsköldsviks Kollektiva Konstnärsverkstad. ÖKKV har fakturerat projektet. ÖKKV har ersatt den ideella föreningen RESA som angivits som privat medfinansier till projektet. Kostnaderna för dessa aktiviteter i projektet har varit 66000 kr / pilotprojekt under externa tjänster. En medfinansiering på 34000 kr per. projekt har Arbetsmarknadsverket stått för.

Totalkostnaderna för pilotprojekten har varit 800000 kr. Därtill skall man lägga företagens egna kostnader som är upptagen som medfinansiering och eget arbete. $8 \times 25\ 000\ \text{kr} + 8 \times 15\ 000\ \text{kr} = 320\ 000\ \text{kr}$ som företagen medfinansierat med.

3.4.2. Webbutveckling. Projektet har haft en webbredaktör och en webbutvecklare till en kostnad på 105 200 kr

3.4.3 Utveckling av nätverk för ökat resursutnyttjande. Projektet har under tiden arbetat med olika aktiviteter för att ökat resursutnyttjande. Med det menas både projektledarens eget arbete med uppsökande verksamhet hos näringslivskontor, företag och aktiviteter för att få igång olika projekt i samverkan med andra bl.a statliga aktörer. Projekt som "Konst i Världsarvet", Utvecklingsprojekt i Kramfors centrum mm. Kostnader för dessa aktiviteter har varit möteskostnader på Högakustenhotellet och Läns museet. 3154 kr

3.4.4 I aktiviteter kring marknadsföring och utställningar har vi arbetat med reklamfilmer till Tv4. Framtagning av filmerna har kostat projektet 50 000 kr och att köpa reklamtid för dessa 50 000 kr. Av 10 filmer har vi bekostat 2 st för 25000 kr/st och TV4 har gått in i projektet med 8 visningstillfällen till ett värde av 200 000 kr. Tre olika typer av filmer är gjorda. Den första var reklam för att projektet startade och vände sig till företagare i länet. Sedan visades 8 filmer som var en presentation av deltagande företag och konstnär. Den sista filmen var en avslutning där alla projekt var med.

3.4.5 Projektet har genomfört ett sidoprojekt som har haft arbetsnamnet "Byggsektorn inom Konst som Resurs" Där har en konstnär arbetat med att kartlägga nybyggnationer inom länet med hjälp av sk. "gula kort". En databas för bygglovshandlingar. Projektet har prenumerera på dessa uppgifter för en kostnad på 4750 kr.

4. Indikatorer

Projektet har angivit som indikator att två nya arbetstillfällen skall skapas och två bevaras. Projektet har angivit att ett nytt företag bildas under projekttiden.

4.1 Nya/skapade arbetstillfällen

Inom konstområdet arbetar personer som entreprenörer/freelance. Därför är det inte helt enkelt att mäta dessa effekter tydligt. Flera av projekten har genererat både kunskaper och nya uppdrag i anslutning till och efter projekten. Birgitta Nentzén arbete med Krambo AB har resulterat till att hon i direkt anslutning har fått uppdrag att färgsätta hus i centrum. Detta arbete har hittills resulterat i 2 månaders arbete och hon fick även 1 månads ersättning för att skriva fram ett projekt riktat till Statens Konstråd. Hennes engagemang fortsätter och sammantaget kan man räkna att hon i genomsnitt skapat 1/3 årsarbetstillfälle. Arbetet med Kramfors centrum fortsätter och förutom Birgittas arbete så har två andra konstnärer (Janne Björkman och Åsa Bergdahl) fått uppdrag att ljussätta genomfarten med 2 månaders arbete. Bedömningen är att projektet har i detta exempel genererat i genomsnitt 2/3 arbetstillfälle. Projektet med Övikshem har genererat ytterligare projekt där tre konstnärer fått uppdrag. Dag Wallin, Nic Langendoen och Mikael Arvidsson. Där har vi ytterligare 1 arbetstillfälle. Projektet med Norrlandspojkarna AB har genererat fortsatt anställning av Andreas Brännlund som under ett par år framåt kommer att arbeta med projektet Norra Kajen c:a 1/3 tid per år. Summerar man ovan förda redovisning är bedömningen att en direkt effekt av projektet är att 2 nya arbetstillfällen skapats. 1 man, 1 kvinna

På längre sikt är det mer svårbedömt men med projektet och med resultaten av pilotprojekten så är fler medvetna om Konst/Kulturens inverkan på företagens profil. Bedömningen är att arbetstillfällena inom konstområdet kommer att öka över tiden.

4.2 Bevarade arbetstillfällen

Det är svårbedömt hur många arbetstillfällen projektets resultat har bevarat men en konstnär, Staffan Westerlund som arbetat med reklamfilmer till TV4 har hittat en ny nisch i sitt företag där han utvecklat tjänster gentemot den privata marknaden.

Rent allmänt är bedömningen att resultaten av projektet har utvidgat möjligheterna för konstnärer som företagare, mer svårbedömt är att tydligt se exakt hur många bevarade arbetstillfällen som projektet inneburit. Under rubriken bevarade arbetstillfällen kan man räkna in konstkonsulenten som från att ha varit anställd på projektbasis blivit en fast tjänst. Regional utveckling ser värdet av arbetet som utförts och tar ansvar för arbetssättet inom projektet.

Bedömningen är att projektet har uppfyllt sin målsättning med att bevara 2 arbetstillfällen. På längre sikt så är bedömningen att detta arbete gör att fler arbetstillfällen bevaras i regionen.

4.3 Antal företag

Projektet utlovade 1 nytt företag men detta har inte kunnat uppnås under projekttiden. Fortfarande förs samtal om att starta en förlagsverksamhet utan tydligt resultat. På längre sikt är bedömningen att ett nytt företag kommer att bildas.

5 Projektets påverkan på de genomgående (horisontella) kriterierna

5.1 Miljöförändrande insatser

Flera av pilotprojekten har positiv påverkan på miljön. Alltifrån boendemiljö, resande och utvecklande av bostadsområden som är framtids/miljöinriktade. Alla projekt bidrar mer eller mindre till en positiv påverkan inom miljöområdet men särskilt arbetet med Norrlandspojkarna och Andreas Brännlund där konstnären arbetat med att forma ett nytt bostadsområde utifrån framtida behov och miljömedvetenhet.

5.2 Jämställdhetsinsatser

Genomgående för projektets aktiviteter har jämställdhetsfrågan beaktats. Projektet har genomfört 8 delprojekt där 4 deltagare var män och 4 deltagare var kvinnor. Inom projektets organisation har det varit 2 kvinnor och 1 man.

5.3 Internationalisering

Projektet har deltagit i några enstaka arrangemang där möten har skett med bl.a Norge. Projektet har följts av forskare på Stockholms Universitet som har projektet som exempel på ett nytt sätt att arbeta med konstnärer. Där projektet gavs ett nationellt sammanhang.

5.4 IT-projekt

Projektet har arbetat med att vara tillgänglig på Internet. Arbetet har resulterat till ökad kompetens inom IT-sektorn

6. Projektets övriga resultat och erfarenheter

Projektet har resulterat i ökad förståelse hos företag i regionen för hur konst/kultur kan användas för ömsesidig utveckling men det finns svårigheter att övertyga krassa företagare om samarbete med en konstnär. Mycket arbete har lagts på uppsökande verksamhet runt om i länet där det propagerats för att använda konsten som resurs för företagsutveckling. Det är ett långsiktigt arbete som kommer att fortsätta efter projekttiden.

Där projektet varit mest framgångsrikt har kontakter funnits under flera år. Det kräver kontinuitet för att nå fram med kunskap och insikt om konstens potential. Företagen som deltagit i en dialog under några år har varit mycket lättare att arbeta med än de som man besöker för första gången. Vid projektstarten var c:a hälften av projekten klara inom Kramfors-Öviksområdet där arbete tidigare gjorts medan de andra pilotprojekten skulle skapas på nya platser då främst i Härnösand-Sundsvallsområdet. Detta arbete tog längre tid än beräknat där kontakter med c:a 60 företag genomfördes. Tanken med pilotprojekten var att snabbt komma igång och med dessa exempel få fram fler uppdrag under projekttiden. Mer tid än beräknat gick åt till skapa pilotprojekten så att fånga upp erfarenheter och gå vidare återstår att göra efter projektidens slut.

Projektet har skapat en stark grund för fortsatt arbete där den direkta framgången kommer att visa sig när arbetet går vidare inom ramen för konstkonsulentens arbete.

Genom att driva detta projekt har konstkonsulentens arbete blivit mer synligt inom företagarkretsar och tas på större allvar. Kontakterna med kommunernas näringslivskontor har varit positiva och bör med kontinuitet fördjupas, tillika med företagens egna föreningar.

För att på längre sikt kunna se effekterna måste mötesplatsen mellan konstnärer som företagare och det traditionella näringslivet utvecklas. Arbetssätt och erfarenheter i projektet är värdefulla

och behöver arbetas med i ett långsiktigt perspektiv. Projektet skriver i ansökan om ett resurscentrum för konstområdet men i dagsläget är inget sådant skapat. Inom ramen för konstkonsulentverksamheten arbetas det med ett nätverk för konst i länet där bl.a

konstkonsulenterna samordnar aktörer i regionen. Inom detta arbete kommer frågorna som projektet arbetat med att ha sin hamn efter projekttiden.

I april genomfördes ett seminarium på kulturmagasinet i Sundsvall tillsammans med Design i Västernorrland.(ett annat Mål 1 projekt med landstinget som huvudman) På programmet stod då redovisning av de olika pilotprojekten. Från Stockholms Universitet var Katja Lindqvist fil.dr. i företagsekonomi inbjuden. Hon har följt ett antal liknande projekt runt om i landet. Katja Lindqvist forskar och skriver om projekt där konstnärer möter företag i olika sammanhang. Till slutrapporten kommer en reflektion från Katja Lindqvist att bifogas som bilaga.

Under maj deltog projektet på Mid Nordic Days i Sundsvall som ProMidNord arrangerade. Andreas Brännlund och Lasse Bäckvall VD för Norrlandspojkarna AB föreläste arbetet med Norra Kajen. Temat för arrangemanget var "Hållbar Stadsutveckling" där även Jan Åman från Färgfabriken i Stockholm deltog.

7. Resultatspridning samt skyltning

Projektet har arbetat med reklamfilmer på TV4 lokalt. 10 st filmer har producerats och sänts på bästa sändningstid över länet. Varje film har varit på 10-15 sek. och sänts c:a 20 ggr under en 14 dagasperiod. Detta har fått stort genomslag och projektet har blivit synlig för många.

Annonsering har skett i näringslivstidningar i länet och för övrigt har projektet spridits genom kontakter, utskick per post och genom nättidningen Volym.

8. Kopplingar till andra projekt

De projekt som vi samarbetat med är Design i Västernorrland, Interreg-projektet ProMidNord, ISKA-projekten Ådalen TM och TräGård, Med designprojektet har vi haft ett gemensamt seminarium och med de övriga har projektet arbetat med gemensamma företagskontakter.

9. Avslutning

Projektet har varit mycket värdefullt för utveckling av konstnärer som entreprenörer. Nu återstår att implementera arbetet i den ordinarie konstkonsulentverksamheten under Regional Utveckling, Landstinget Västernorrland. Istället för att skapa ett Resurscentrum som projekt hade som mål så kommer den här typen av arbeten att ingå i ett nätverk för konstområdet som hålls samman av avdelningen Tillväxt/kultur vid Regional Utveckling.

Projektledare Mats de Vahl

Kontakt : Mats de Vahl, Konstkonsulent, Regional Utveckling, Landstinget Västernorrland
mats.devahl@lvn.se +46(0)611-80214, +46(0)70-2476929 871 85 Härnösand